

**Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка**

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра мистецької освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Стрітьєвич Т.М. _____

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЖИВОПИС

ОПР: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Факультет: Педагогіки, психології та мистецтв

Форма навчання: денна

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни
«ЖИВОПИС» для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за спеціальністю 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Розробники: викладач Ткаченко Р. С. _____
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від «____» _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _____

(підпис) (Стрітьєвич Т.М.)
(прізвище та ініціали)

Ó _____, 20__ рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна	
Блоків/модулів –	Спеціальність: 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 3		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
		3 – 4-й	
Загальна кількість годин – 240		Вид контролю:	
		Екзамен/ Диф.залік	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: -8й сем 1 год/тижд.	Освітньо-професійний рівень: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	2 год.	
		Практичні, семінарські:	
		Лабораторні:	
		108год.	
		Самостійна робота:	
		100 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Консультації:	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни «Живопис» – закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок зображення різних об'єктів і середовища, отримання основних відомостей про виконання живописного зображення світу, технік та прийомів живопису. Розвиток колористичного бачення та вміння створювати і передавати художній образ засобами живопису.

Основним під час вивчення курсу є ознайомлення студентів із завданнями портретного зображення, де моделлю є натюрморт і голова.

- вивчення закономірностей природи;
- усвідомлення принципів та методів реалістичного зображення об'єктів та явищ засобами живопису;
- опанування уміннями та навичками колористичного трактування художнього зображення, передачі стану і настрою;
- оволодіння етапами виконання живописного зображення, виразними засобами живопису.
- підвищення культури сприйняття студентів та формування високих естетичних потреб;
- розвиток творчих здібностей на основі пізнання різних рівнів художнього образу;
- розвиток цілісного сприйняття.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здатність особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва;
- здатність оперувати законами та правилами візуального мистецтва при створенні та оцінці художнього твору.
- здатність до творчої художньо-педагогічної, культурно-просвітницької та організаторської діяльності, спрямованої на духовний і культурний розвиток особистості.
- здатність здійснювати педагогічний супровід процесів саморозвитку, соціалізації та, за потреби, професійного самовизначення учнів та студентів у сфері образотворчого мистецтва і ДПМ.
- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти (образотворчого мистецтва) в процесі навчання та під час професійної діяльності, проводити дослідження та здійснювати інновації, доносити власні висновки, а також уміти їх обґрунтовувати, що передбачає застосування міждисциплінарних теорій та методів;

- здатність до впевненого та, водночас, критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел;

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, діяти соціально відповідально та свідомо, дотримуватися загальнолюдських гуманістичних цінностей на основі розуміння прав і фундаментальних свобод людини;

- володіння культурою мислення, що виявляється в здатності сприймати й узагальнювати інформацію відповідно до представлених цілей підготовки фахівця під час вивчення дисципліни;

- прагнення до саморозвитку, постійного підвищення кваліфікації та майстерності;

- розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки;

- здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки;

- володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах;

- вдатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах;

- вдатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей.

Програмні результати навчання:

- вміння вирішувати нестандартні проблем та завдань в галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що потребують інтегрованих знань застосування певних теорій і методів відповідної науки;

- знання етапності процесу формування уявлень про сутність, види та жанри мистецтва; оперування системою мистецьких знань, художньо-естетичних понять і категорій, необхідних для викладання образотворчих дисциплін у школі та позашкільних закладах;

- аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел;

- застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах;

- Знання шляхів розширення і збагачення художньо-естетичного досвіду, опанування художніми вміннями та навичками з метою повноцінної практичної художньої діяльності, підвищення професійної майстерності;

- формування емоційно-естетичного рівня, культури почуттів, виховання естетичного сприйняття дійсності та особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва;

- застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід;

- знання художніх та технічних особливостей роботи у видах і жанрах образотворчого мистецтва; уміння використовувати їх при виконанні особистих творчих робіт, удосконаленні професійної майстерності;

- уміння на теоретико-практичному рівні опановувати мистецьку спадщину, фахово орієнтуватись у сучасному світовому та вітчизняному образотворчому просторі;

- здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності;

- здатний до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології; здатний до міжособистісної взаємодії, уміє толерантно вести дискусії та аргументувати власні думки;

- уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських фахівців;

- схильність до сучасного художньо-творчого мислення, вміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з цифровим мистецтвом, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини;

- трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі;

- володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3 семестр

Змістовий модуль 1. Акварельний живопис

Т1. Копія – як практика розвитку аналізу.

Т2. Натюрморт в складних тональних співвідношеннях.

Т3. Двоплановий натюрморт.

Змістовий модуль 2. Нові техніки і матеріали живопису

Т1. Гуаш.

Т2. Пастель.

4 семестр

Змістовий модуль 3. Олійний живопис

Т1. Натюрморт з побутових предметів у техніці гризайль.

Т2. Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень.

Т3. Натюрморт з картатим фоном.

Т4. Натюрморт з гіпсовою головою або маскою.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ Теми	Назви розділів і тем	ГОДИНИ Лек. Лаб. Сам.		
Розділ 1. Акварельний живопис				
1.	Копія – як практика розвитку аналізу.		6	4
2.	Натюрморт в складних тональних співвідношеннях		14	6
3.	Двоплановий натюрморт		16	6
	Разом за Розділом 1		36	
Розділ 2.Нові техніки і матеріали живопису				
	Техніки і методи роботи з гуашшю, пастеллю та іншими живописними матеріалами. Вибудовування складних композицій.	2		
1.	Гуаш		12	6
2.	Пастель		12	6
	Разом за Розділом 2		60	28
Розділ 3.Техніка олійного живопису				
1.	Натюрморт з побутових предметів у техніці гризайль		6	16
2.	Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень.		12	18
3.	Натюрморт з картатим фоном.		14	18
4.	Натюрморт з гіпсовою головою або маскою.		16	20
	Разом за Розділом 3		48	72
	Усього годин:	2	108	100

5.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Техніки і методи роботи з гуашшю, пастеллю та іншими живописними матеріалами. Вибудовування складних композицій.	2
	Разом	2

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Копія – як практика розвитку аналізу.	6
2	Натюрморт в складних тональних співвідношеннях	14
3	Двоплановий натюрморт	14
4	Гуаш	12
5	Пастель	12
6	Натюрморт з побутових предметів у техніці гризайль	6
7	Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень.	12
8	Натюрморт з картатим фоном.	14
9	Натюрморт з гіпсовою головою або маскою.	16
	Разом	108

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Копія – як практика розвитку аналізу.	4
2	Натюрморт в складних тональних співвідношеннях	6
3	Двоплановий натюрморт	6
4	Гуаш	6
5	Пастель	6

6	Натюрморт з побутових предметів у техніці гризайль	16
7	Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень.	18
8	Натюрморт з картатим фоном.	18
9	Натюрморт з гіпсовою головою або маскою.	20
	Разом	100

Методи навчання

Під час вивчення дисципліни живопис передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчальнопізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемноінформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
наочні (презентація, демонстрування);
практичні методи (вправи; практичні завдання).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
метод проблемного викладу матеріалу;

моделювання життєвих ситуацій;

мозковий штурм;

метод опори на життєвий досвід; – навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчальнопізнавальної діяльності:

усного контролю;

письмового контролю;

самоконтролю та взаємоконтролю;

рецензування відповідей.

Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- наскрізні проєкти;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. Враховуються бали набрані за лабораторні і самостійні роботи та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час лабораторного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним

телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

- своєчасність виконання навчальних завдань та повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- композиція та тонове вирішення зображення має будуватися на закономірностях, принципах і відповідних правилах організації простору;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;

Впродовж семестру студент за виконання завдань отримує – 60 балів під час складання блоків і 40 – балів за екзамен, чи 100 за складання блоків перегляд (залік).

Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Особливості колірного сприйняття і відтворення довколишнього світу
2. Що таке «реалістичний живопис» і його завдання.
3. Палітра художника. Фарба і колір. Спектр.
4. Основні та похідні кольори. Взаємодоповнюючі кольори.
5. Основні властивості кольору. Теплі та холодні кольори.
6. Особливості акварельного живопису.
7. Техніки живопису. Гуаш – як матеріал та техніка живопису.
8. Поняття колориту. Художники-колористи, особливості їх палітр.
9. Вплив освітлення на колірне вирішення зображення
10. Колорит у процесі створення і передачі художнього образу

**Схема нарахування балів, які отримують студенти Шкала оцінювання:
національна та ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

Критерії оцінювання на лабораторних заняттях та переглядах з Живопису:

Оцінку «відмінно» (А) (90-100) – заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.

- студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання зображення,
- самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші
- досконало розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),
- добре орієнтується в колірній палітрі
- відповідно передає характер освітлення,
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому

або високому рівні.

Оцінку «добре» (В) (82-89) – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент добре володіє теоретичним матеріалом,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші
- добре розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),
- добре орієнтується в колірній палітрі
- добре передає характер освітлення,
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі.

Оцінку «добре» (С) (74-81) – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання п і д керівництвом викладача,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),
- добре орієнтується в колірній палітрі, допускаючи не значних помилок,
- виконує завдання у відведений час
- домашнє завдання виконано частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні.

Оцінку «задовільно» (D) (64-73) – заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- не вдало komponує зображення в аркуші
- розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки,
- недостатньо орієнтується в колірній палітрі
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання,
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні.

Оцінку «задовільно» (E) (60-63) – заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,
- не завжди вірно розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки,
- слабо орієнтується в колірній палітрі
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення,
- не охайно і невчасно виконує завдання
- студент присутній на занятті,
- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні й частково.

Оцінку «не задовільно» (F_x) (35-59) – заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- не розуміє та не впевнено застосовує на практиці основні

характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи значні помилки,

- слабо орієнтується в колірній палітрі
- не передає характер освітлення
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання

Оцінку «не задовільно» (F) (0-34) – заслуговує студент, який не володіє теоретичними та практичними знаннями.

Методичне забезпечення

1. Демченко, І. І. Імітаційне моделювання у квазіпрофесійній підготовці майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки (164). с. 82-87. 2009
2. Кардашов В. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. – Київ, 2007.
3. Техніка акварельного живопису: Практикум.-К.: НАУ. 2010.- 64 с.
4. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач : О. Я. Музика. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. – 114 с.
5. Мельничук І.Ю. Методика викладання живопису та композиції під час літньої практики (для студентів факультету образотворчого мистецтва): навчально-методичний посібник. – Київ: Емма, 2013. – 104 с.: 108 світл.
6. Осипчук М.В. Певні аспекти методики викладання живопису для підготовки дизайнерів у вищих навчальних закладах мистецького спрямування
7. Йоганес Іттен. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. навч.посіб./ Йоганес Іттен. Пер. з нім. С. Святенко. К. 2022. 96 с.

Допоміжна

1. Олійник Н. І. Методика викладання живопису в техніці акварелі в сучасній мистецькій школі. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції методичних служб сфери мистецької освіти. 2020
2. Мотузок Р. Методологічні аспекти підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва з живопису. Збірник матеріалів/ «Сучасна гуманітаристика» 2019
3. Шокірова З. Р. Теоретико-методологічні основи викладання живопису майбутнім учителям образотворчого мистецтва/ «Young Scientist». Вип. 1 (53) січень 2018
4. Лелеко, К. М. Особливості формування художнього образу засобами олійного живопису. Кваліфікаційна робота 2021